

[Forsvarsministeren.]

er naturligvis ganske ubegrundet. Det er forøvrigt en selvfølge, at man ikke ved en forholdsordre til det militære personel kan gøre noget indgreb i de bestående statsretlige forhold. Efter dansk ret findes der en eneste begrænsning i kongens og regeringens forfatningsmæssige beføjelser på det her omhandlede område, og den findes i grundlovens § 18, hvor det hedder:

„Kongen kan ikke uden rigsdagens samtykke erklære krig eller slutte fred, indgå eller ophæve forbund eller handelstraktater, afstå nogen del af landet eller indgå nogen forpligtelse, som forandrer de bestående statsretlige forhold.“

Ud fra en betragtning, som jeg tror vil blive underskrevet af samtlige statsretkyndige i Danmark, vil jeg om denne grundlovsparagraf sige, at denne bestemmelse, hvorefter kongen ikke uden rigsdagens samtykke kan erklære krig, selvsagt ikke udelukker og ikke kan udelukke, at kongen eller regeringen i tilfælde af, at landet uvarslet angribes af fjendtlige styrker, kan træffe de nødvendige forsvarsforanstaltninger.

Som det tydeligt og klart fremgår af indledningen til forholdsordren, tager ordren ikke sigte på andet end den første fase ved et pludseligt overfald på Danmark, og under alle omstændigheder vil der ikke i en sådan situation være tale om, at nogen krigserklæring formelt skulle afgives fra dansk side. Det er jo netop udelukkende et fremmed overfald på Danmark, der her er tale om. Det turde også være en selvfølge, at forsvaret af landet i tilfælde af et uprovokeret angreb nødvendigvis straks må påbegyndes og ikke kan være afhængigt af den tilfældige omstændighed, om rigsdagen måtte være samlet, måtte være hjemsendt eller måtte være på ferie. Det er, således som det som sagt er understreget i indledningen til forholdsordren, udelukkende den akutte situation, forholdsordren behandler såvel i sin helhed som i de afsnit, der også vedrører de falske ordrer. Forholdsordren er derfor også på dette punkt i fuld overensstemmelse med de bestående statsretlige forhold. Jeg gentager: formålet med en forholdsordre er at give fuldstændig utvetydige retningslinier for forsvarets personel, således at fjendtlige forsøg på at skabe forvirring i et overfalls begyndelsesstadium

automatisk må være dømt til at strande. Derimod er det så indlysende, at man ikke skulle behøve at sige det og forøvrigt heller aldrig har sagt det i forbindelse med forholdsordrer givet her i landet, at forholdsordren ikke medfører og ikke kan medføre nogen ændring i den selvfølgelige grundsætning, at alle lovlige ordrer, som udgår fra regeringen eller ad den sædvanlige militære kommandos vej fra de militære chefer, der i den givne situation handler på regeringens ansvar og efter dens bestemmelser, naturligvis til enhver tid skal efterkommes, *til enhver tid og på ethvert stadium*. (Uro).

Det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard bliver kendetligt nervøs, kan jeg høre. (*Bertel Dahlgaard*: Der stod det modsatte!). Der står præcis det, jeg siger her. (*Bertel Dahlgaard*: Nej!). Ja, ja, men det har aldrig været tilfældet, heller ikke da det ærede medlem hr. Bertel Dahlgaard havde medansvaret for udstedelsen af forholdsordrer, at man har fundet sig foranlediget til at føje den selvfølgelighed til, at lovlige ordrer på ethvert tidspunkt og ethvert stadium skal efterkommes. (*Bertel Dahlgaard*: Jeg har aldrig skrevet det modsatte!). Det ærede medlem kan få at vide, efterhånden som forhandlingerne skrider frem, hvad han har været med til at tage ansvaret for her. Jeg vil til slut blot sige, at sådan har det altid været med alle tidligere forholdsordrer, og sådan er det også med den forholdsordre, der er udstedt nu fornylig, og som blot i modsætning til andre forholdsordrer, man har haft gennem tiderne, i dag er offentliggjort for den danske befolkning, medens de forholdsordrer, man har haft tidligere, kun har været en mindre kreds indenfor det militære forsvaret bekendt.

Ragnhild Andersen: Vi behandler her et forslag om Danmarks tilslutning til, at Tyrkiet og Grækenland optages i Atlantpagten. Mit partis ordfører (Aksel Larsen) har i går klart og sagligt dokumenteret, at denne behandling her i rigsdagen kun er formel, idet sagen allerede er afgjort, og at denne handling fra rigsdagens side vil være ensbetydende med en skæbnesvanger udstedelse af den krigeriske Atlantpagt, skæbnesvanger fordi den pålægger vort lille land forpligtelser i militær henseende, der er betydeligt mere vidtrækkende end hidtil, for-